

Hemelwater- en afkoppelbeleidsplan Gemeente West Maas en Waal

Geactualiseerd 2012

INHOUD

BLAD

1	INLEIDING	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel	2
1.3	Definities	2
2	BELEID GEMEENTE WEST MAAS EN WAAL	3
2.1	Uitgangspunten voor woningen	3
2.2	Uitgangspunten voor (aanleg nieuwe) openbare ruimte	3
2.3	Uitgangspunten voor waterkwaliteit	4
2.4	Beleid bij BESTAANDE bebouwing	5
2.5	Beleid bij NIEUWBOUW	6
3	COMMUNICATIEPLAN	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Algemene bekendmaking afkoppelbeleid	10
3.3	Afkoppeling bij nieuwbouw	11
3.4	Afkoppeling bij bestaande bebouwing	11
	BIJLAGE 1: BEGRENZING STEDELIJK EN BUITENGEBIED	13

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het actualiseren van het vorige afkoppelbeleidsplan (vastgesteld in de raadsvergadering van 11 december 2008), is meerledig:

1. Voortschrijdend inzicht na 4 jaar uitvoering te hebben gegeven aan het beleid.
2. De mogelijkheid tot het integreren van dit beleid met hemelwaterbeleid in een nieuw GRP.

1.2 Doel

Het doel van dit hemelwater- en afkoppelbeleidsplan is het vastleggen van het gemeentelijk standpunt ten aanzien van hemelwater in de onderstaande situaties.

1. Hoe moet er met hemelwater worden omgegaan bij nieuwbouw in stedelijk- en buitengebied.
2. Hoe en wanneer moet hemelwater worden afgekoppeld in bestaand bebouwd gebied.

1.3 Definities

Wat is afkoppeling?

Onder afkoppeling verstaat de gemeente West Maas en Waal: het ontvlechten van afvalwater en hemelwater, inclusief drainagewater. Waarbij hemelwater en drainagewater niet langer naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) wordt getransporteerd, maar lokaal verwerkt wordt of geloosd wordt op oppervlaktewater.

Wat zijn gescheiden stelsels?

Onder een gescheiden (riool) stelsel verstaat de gemeente West Maas en Waal: een rioolstelsel waarbij afvalwater en hemelwater door afzonderlijke stelsels worden ingezameld. Het afvalwater wordt via een buizenstelsel afgevoerd naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). Het hemelwater wordt direct of indirect (na tijdelijke berging) via buizen of bovengronds afgevoerd naar oppervlaktewater.

Als de kansen zich voordoen (rioolvervanging, wegreconstructies, e.d.) zal de gemeente bestaande gemengde rioolstelsels vervangen door gescheiden stelsels

Wat wordt verstaan onder nieuwbouw?

Onder het begrip nieuwbouw wordt verstaan:

- Vervangende nieuwbouw: een gebouw wordt afgebroken en een nieuw gebouw komt op de zelfde locatie.
- Nieuwbouw: een nieuw gebouw op een locatie waar voorheen geen bebouwing stond.
- Verbouw: aanbouw aan bestaande bebouwing (bijvoorbeeld een erker, uitbouw).

2 BELEID GEMEENTE WEST MAAS EN WAAL

2.1 Uitgangspunten voor woningen

Het regenwater van woningen moet bovengronds worden aangeleverd naar de straat

De redenen voor deze keuze zijn:

- het voorkomen van foutieve aansluitingen (vuilwateraansluitingen op een hemelwaterriool en andersom);
- bewoners bewust maken van de aanwezigheid en de afvoer van hemelwater;
- het water zichtbaar en beleefbaar in het straatbeeld te brengen;
- de verschillende waterstromen (vuilwater en hemelwater) beheerbaar en controleerbaar te maken en te houden voor de gemeente.

2.2 Uitgangspunten voor (aanleg nieuwe) openbare ruimte

Het regenwater van de straat moet bovengronds worden afgevoerd naar oppervlaktewater

Via een aangepast wegprofiel of goten moet het hemelwater van de weg en van de woningen zichtbaar bovengronds worden afgevoerd naar oppervlaktewater. Hiervan mag worden afgeweken indien dit aantoonbaar technisch niet haalbaar is.

Indien straat- en trottoirkolken worden toegepast moeten deze worden voorzien van een rand blauwe klinkers

Door de rand met blauwe klinkers wordt zichtbaar dat het hemelwater apart wordt ingezameld en wordt afgevoerd naar oppervlaktewater.

- Hierdoor worden bewoners bewust gemaakt (en gehouden) van het hemelwatersysteem (zodat er geen vuilwater of afval in deze putten wordt gegooid).
- Hierdoor is het voor de beheerders van de gemeente direct zichtbaar welk stelsel er in de straat ligt en hoe de waterstromen geregeld zijn.
- Hierdoor is de brandweer op de hoogte van het hemelwatersysteem en kunnen zij (indien mogelijk) er rekening mee houden. Als er bij een calamiteit toch vuil (blus)water in de kolken is terechtgekomen (en daarmee in het oppervlaktewater) kunnen zij de betreffende instanties alarmeren en inschakelen.

Verharding en/of kratten

De gemeente wil geen gebruik maken van waterdoorlatende verhardingen of waterdoorlatende kratten.

Waterberging

Vanaf nu wil de gemeente geen nieuwe wadi's meer aanleggen. In plaats daarvan wordt gekozen voor open water: watergangen of retenties.

2.3 Uitgangspunten voor waterkwaliteit

Het afkoppelen mag de bestaande waterkwaliteit niet verslechteren.

Recent inzicht geeft aan dat hemelwater afkomstig van daken zonder uitlogende materialen niet als belastend voor het oppervlaktewater wordt gezien. Voor hemelwater afkomstig van wegen is soms wel een bodempassage nodig, om de aanwezige verontreinigingen in het afstromende regenwater af te vangen. Waterschap Rivierenland behoudt het recht om achteraf aanvullende eisen te stellen indien er een aantoonbare verontreiniging van het oppervlaktewater plaats vindt.

Uitlogende materialen

In de planperiode 2013 t/m 2017 van het nieuwe (verbrede) Gemeentelijke Rioleringsplan (vGRP) zal beleid worden ontwikkeld (onder andere via de bouwregelgeving en/of regelgeving vanuit milieu of ruimtelijke ordening) gericht op een juiste toepassing van bouwmaterialen bij zowel infrastructurele- als bouwprojecten. Onwenselijke situaties zoals mogelijke verontreiniging van oppervlaktewater door uitlogende materialen kunnen hiermee worden voorkomen.

Ook zal door middel van communicatie het gebruik van uitlogende materialen (bij nieuwbouw) worden ontmoedigd.

Onkruid- en gladheidsbestrijding

De gemeente streeft naar een minimale belasting van het oppervlakte water bij de onkruidbestrijding en gladheidsbestrijding, daarvoor wordt, in de planperiode 2013 t/m 2017 van het nieuwe vGRP, separaat beleid opgesteld.

2.4 Beleid bij BESTAANDE bebouwing

Wanneer bestaande woningen afkoppelen?

De gemeente West Maas en Waal is van mening dat afkoppeling van bestaand afvoerend oppervlak (bestaande woningen) alleen doelmatig is wanneer de aanleg van de benodigde voorzieningen (bijvoorbeeld een hemelwaterriolering) gecombineerd kan worden met andere maatregelen zoals rioolvervangingen of wegreconstructies (werk met werk maken). Afkoppeling is volgend en niet leidend. Bij autonome afkoppeling wegen de baten niet op tegen de lasten (kosten). Dit wordt als niet doelmatig beschouwd.

De voorkant van het dak afkoppelen

Perceeleigenaren worden, via een verordening, verplicht gesteld om de voorzijde van de woning af te koppelen indien de gemeente in openbaar gebied een gescheiden rioolstelsel aanlegt. De eigenaar mag ook zelf zorgdragen voor voorzieningen (op eigen terrein) voor de opvang, verwerking en/of vertraagde afvoer van hemelwater.

De redenen voor het afkoppelen van alleen de voorzijde (straatzijde, rioolzijde) van de woning zijn: het voorkomen van foutieve aansluitingen, kostenbesparing voor burgers en gemeente en beperking van overlast door graafwerkzaamheden op particulier terrein. Perceeleigenaren mogen vrijwillig meer afkoppelen.

Verordening afvoer hemelwater en grondwater

De VGN heeft een "modelverordening afvoer hemelwater en grondwater" opgesteld die de basis zal vormen voor de door de gemeente vast te stellen verordening.

Ook drainagewater afkoppelen

Eventueel aangesloten (particulier) drainagewater moet eveneens afgekoppeld worden van het gemengde rioolstelsel. De gemeente draagt zorg voor een nieuw aansluitpunt voor het drainagewater op het hemelwaterstelsel, waarop de particulier kan aansluiten

Afkoppelovereenkomst: rechten en plichten

Om het in de toekomst ongedaan maken van afkoppeling tegen te gaan en de rechten, plichten en verantwoordelijkheden van/tussen gemeente en particulier vast te leggen, zal een afkoppelovereenkomst opgesteld en ondertekend worden.

Tegemoetkoming in de kosten

Uit de ervaringen van de afgelopen jaren is gebleken dat een tegemoetkoming in de kosten de bewoners niet voldoende stimuleert zelf actie te ondernemen. In plaats van een tegemoetkoming in de kosten wordt nu de realisatie van het afkoppelen uit handen genomen. De bewoners krijgen de keuze uit ca. 3 mogelijkheden waarop zij op hun eigen perceel het afkoppelen gerealiseerd willen zien. Deze keuze wordt op de afkoppelovereenkomst aangegeven. De (aannemer van de) gemeente zal die keuze realiseren, gelijktijdig met de uitvoering van het rioolvervangings- of wegrenovatieproject.

2.5 Beleid bij NIEUWBOUW

Bij nieuwbouw wordt hemelwater niet afgevoerd naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie (AWZI) van het waterschap. Alleen in die situaties waar de kwaliteit van het afstromende hemelwater dat vereist zal het wel worden afgevoerd naar de AWZI.

Hemelwater en afvalwater moeten **altijd** gescheiden aangeleverd worden tot aan de perceelgrens.

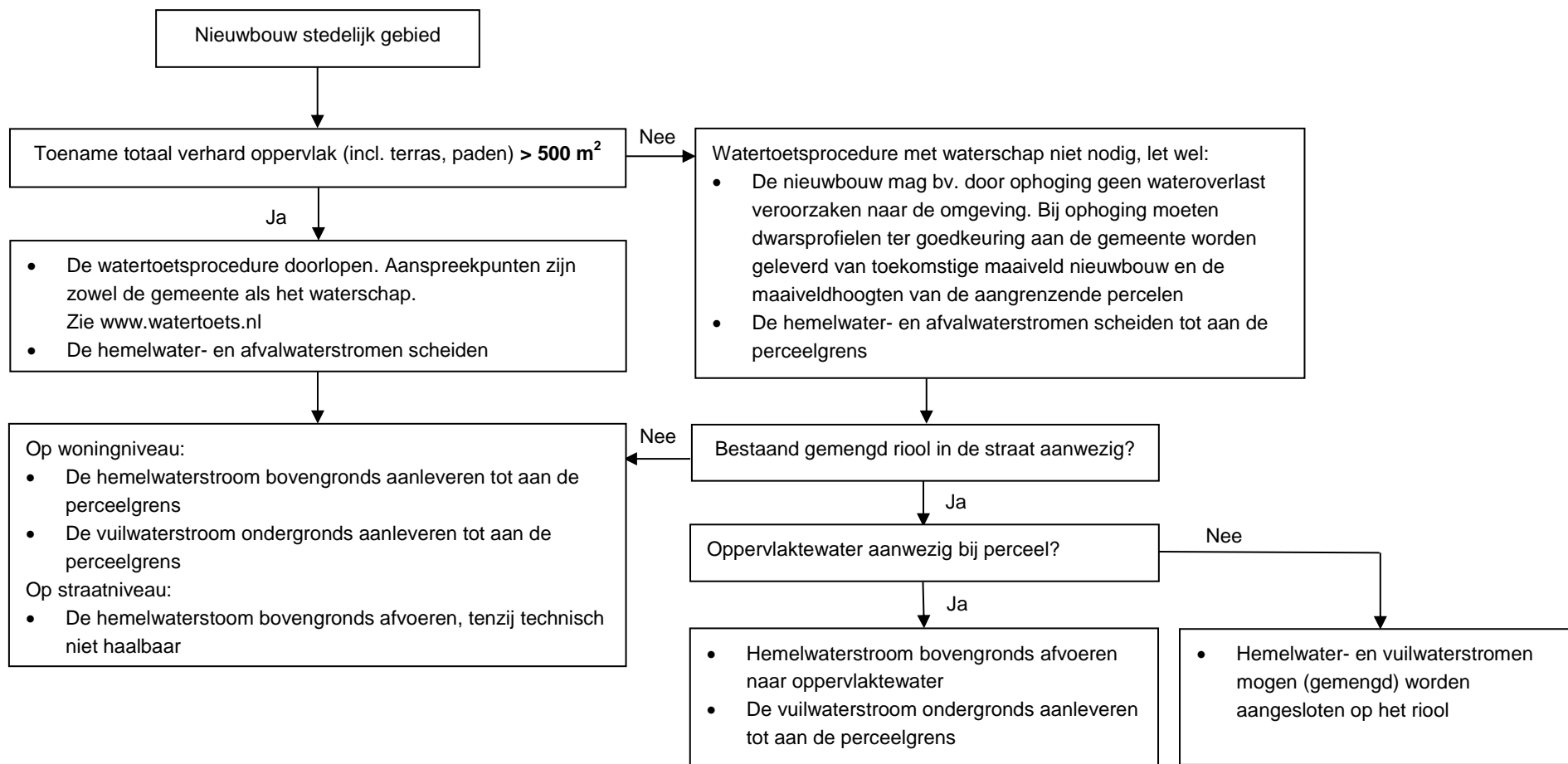
Het hemelwater- en afkoppelbeleid ten aanzien van nieuwbouw is in 2 beslisbomen weergegeven. Deze zijn hierachter gevoegd.

In de beslisbomen is onderscheid gemaakt in nieuwbouw in het buitengebied en in stedelijk gebied. De definities voor buitengebied en stedelijk gebied zijn overgenomen uit de Structuurvisie Buitengebied 2020, en zijn als volgt:

- Buitengebied: *Uiterwaard* (buitendijks) en *Kom*.
- Stedelijk gebied: *Oeverwal*

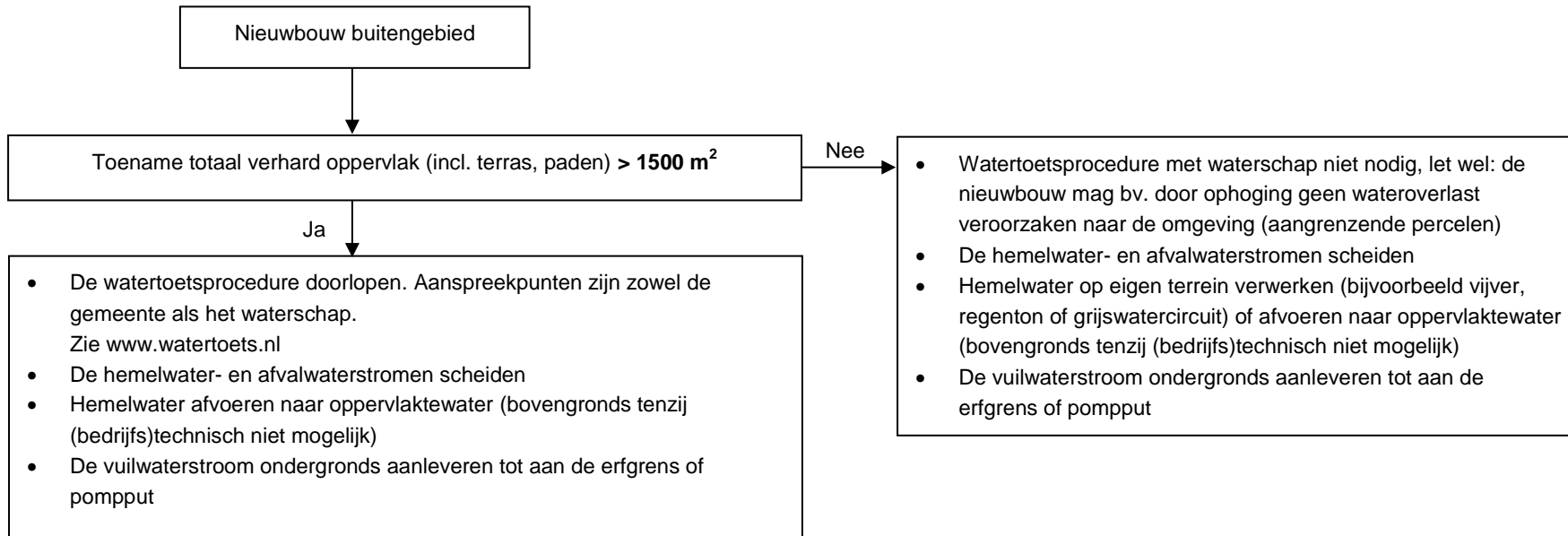
Zie bijlage 1 voor de ligging van het buitengebied of stedelijk gebied.

Beslisboom nieuwbouw stedelijk gebied

Beslisboom nieuwbouw buitengebied

3 COMMUNICATIEPLAN

3.1 Inleiding

De gemeente West Maas en Waal vindt communicatie over het afkoppelbeleid belangrijk. Communicatie heeft enerzijds als doel een boodschap over te brengen (informatieverstrekking) en anderzijds om meer begrip en/of bewustwording te bereiken. Daarnaast moet het bepaald gedrag stimuleren.

Een goede voorlichting over nut en noodzaak van de afkoppeling en hun rol daarin, kan bijdragen aan het bereiken van meer medewerking (of minder verzet tegen de plannen).

In dit hoofdstuk is onderverdeeld in 3 paragrafen.

- Communicatie over het beleidsplan zelf.
- Communicatie over het afkoppelbeleid bij nieuwbouw.
- Communicatie over het afkoppelbeleid bij bestaande bebouwing.

Daarnaast onderscheiden we communicatie voor particulieren en voor bedrijven/instellingen, omdat de ingreep voor de laatste groep andere consequenties heeft. Dat vraagt om een andere communicatieaanpak.

3.2 Algemene bekendmaking afkoppelbeleid

Nadat het beleid is vastgesteld zal het worden bekendgemaakt aan alle inwoners van de gemeente West Maas en Waal. De middelen die daarbij worden ingezet zijn de site van de gemeente en een persbericht in de huis aan huis-bladen.

Aspecten die daarbij aan de orde komen zijn:

- Wat is de aanleiding voor het nieuwe beleid en welke doelen worden hiermee bereikt?
- Voor wie gaat het nieuwe beleid gelden.
- Wat doet de gemeente en wat wordt van bewoners/bedrijven verwacht.
- Herkenbaarheid van afgekoppelde gebieden door het gebruik van blauwe klinkers bij kolken.
- Aanvullende informatie met betrekking tot het bovengronds aanleveren van hemelwater en het scheiden van waterstromen.
- Informatie over de noodzaak van het voorkomen van verontreiniging van afstromend hemelwater.
- Waar is meer informatie over dit onderwerp te vinden?

3.3 Afkoppeling bij nieuwbouw

Plangerichte informatieverstrekking (nieuwbouw)

Afkoppeling bij nieuwe bebouwing is iets wat de laatste jaren vanzelfsprekend is geworden. Al in de (bestemmings-)planfase dienen de eisen en randvoorwaarden met betrekking tot het afkoppelbeleid van de gemeente aan de projectontwikkelaar of rechtspersoon (particulier, bedrijf) bekend gemaakt te worden.

Hiervoor wordt een brochure opgesteld waarin de eisen en voorwaarden staan beschreven: "waaraan moeten nieuwbouwplannen voldoen m.b.t. gescheiden afvoer". Als die voorwaarden voor nieuwe bedrijfspanden/instellingen anders zijn dan voor particuliere woningen wordt dat in de brochure duidelijk aangegeven. Tevens zal de brochure informatie bevatten over de negatieve effecten van lozingen/infiltratie van verontreinigd hemelwater.

Indien er een exploitatieovereenkomst opgesteld wordt, kan de gemeente aanvullende eisen opnemen in deze overeenkomst.

Informatie voor eerste bewoners van nieuwbouw

Toekomstige / eerste bewoners van nieuwbouwwoningen worden via een folder geattendeerd op het wonen in een afgekoppelde wijk/straat. In deze folder wordt toegelicht waarom de gemeente gescheiden afvoer heeft ingevoerd en welk gedrag dat van bewoners vraagt.

3.4 Afkoppeling bij bestaande bebouwing

Informatieverstrekking voor bewoners

Bij afkoppeling van bestaande bebouwing worden eigenaren geconfronteerd met eisen en wijzigen op hun eigen perceel, terwijl zij wellicht nooit problemen hebben gehad met de huidige situatie.

Wanneer de gemeente de gemengde riolering in een straat/wijk gaat vervangen en een gescheiden stelsel aanlegt (of andere voorzieningen ten behoeve van hemelwater), dient dit vroegtijdig aan de bewoners bekend gemaakt te worden door middel van een brief, de plaatselijke media en de gemeentelijke internetsite.

Bewoners binnen het 'plangebied' worden persoonlijk geattendeerd op de gevolgen. Middels een brief wordt kenbaar gemaakt dat de voorzijde van de woning moet worden afgekoppeld en wat de planning is van de gemeentelijke werkzaamheden. In een folder wordt het belang van de afkoppeling aangegeven en worden praktische voorbeelden gegeven van afkoppeloplossingen (waaruit gekozen moet worden). Daarnaast wordt overzichtelijk gemaakt hoe het proces in zijn werk gaat: afkoppelovereenkomst, keuze voor afkoppelvariant, uitvoering ervan door aannemer, controle, etc. De bewoners kunnen voor specifieke vragen een apart nummer bellen (de projectleider van het betreffende project). Ook ontvangen deze bewoners dezelfde folder als de eerste bewoners van nieuwbouw over het gedrag dat afkoppelen van de bewoners vraagt.

Door verhuizingen en simpelweg omdat mensen niet dagelijks stilstaan bij de riolering, zal deze folder (geactualiseerd) iedere 3 à 5 jaar opnieuw toegestuurd worden aan alle bewoners van alle afgekoppelde straten/wijken.

Informatieverstrekking voor bedrijven

Omdat de gevolgen van afkoppelen voor bedrijven/instellingen groter (kunnen) zijn dan bij particulieren, worden eigenaren van bedrijfspanden/instellingen persoonlijk benaderd.

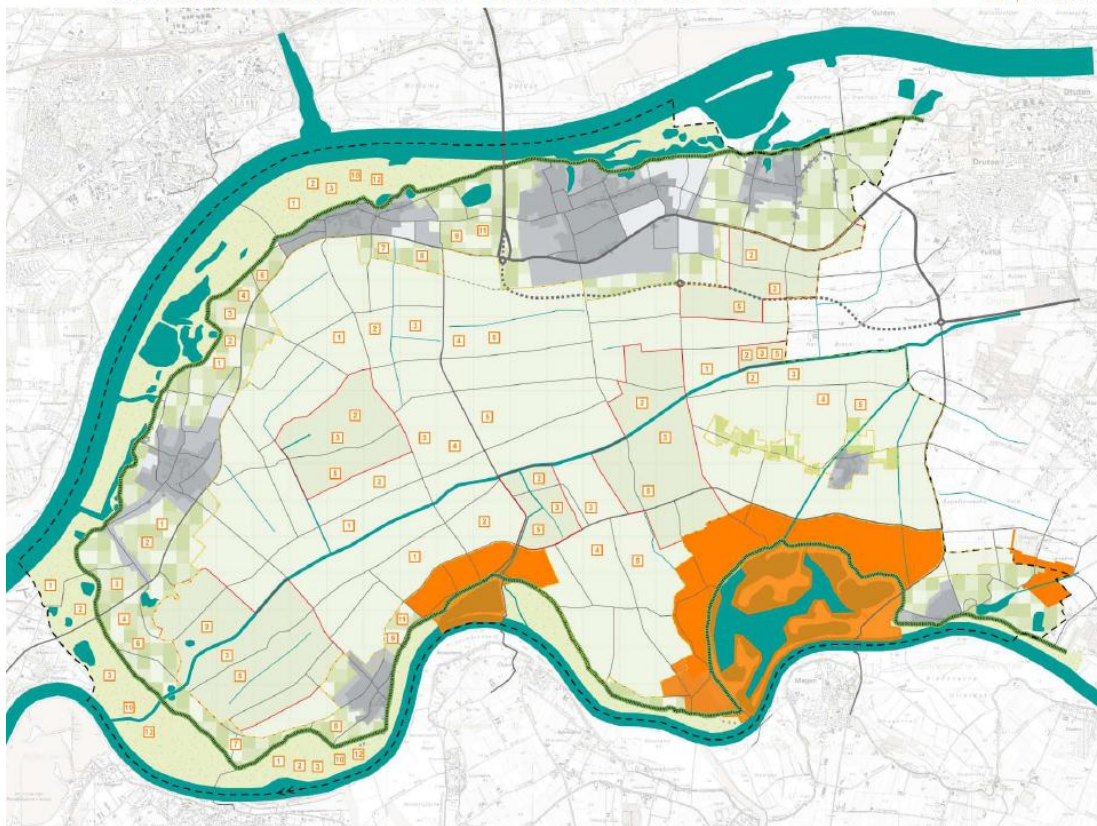
Tijdens dit bezoek geeft de gemeenteambtenaar aan:

- de aanleiding van afkoppelbeleid;
- verplichting om af te koppelen;
- de verschillende mogelijkheden die geschikt zijn voor dat bedrijf;
- de kosten.

BIJLAGE 1: BEGRENZING STEDELIJK- EN BUITENGEBIED

STRUCTUURVISIE BUITENGEBIED 2020 WEST MAAS EN WAAL

 projectnummer | 70330
 datum | 25 februari 2010
 SAB | Arnhem B.V.

FUNCTIONEEL | overige functies

- uiterwaard
- oeverwal
- kom (zone A)
- zonerings komgebied (zone B)
- visie en loetsingskader Gouden Horn/De Schans
en bestemmingsplan De Tuinen van Appeltern
- niet agrarische werkfuncties
- functies als nevenactiviteit bij agrarisch bedrijf
(VAB-beleik)
- omzetten agrarisch bouwperceel naar wonen
- omzetten burgerwoning naar agrarisch
bouwperceel
- VAB-woningen
(vrijstaand)
- VAB-woningen
(vrijstaand en woongebouwen)
- nieuwe landgoederen
- incidentele pleisterplaatsen langs de dijk
- functiemenging
- steenfabrieken en andere cultuurhistorische
gebouwen beruuten voor andere functies
- stedelijke balkons en panorama's behouden
en versterken
- windmolens bij hoge bouwwerken